

Handwritten notes and signatures at the top of the page, including a large 'H' and several illegible signatures.

תנועת "דרור", דרכה ותפקידיה

הוצאה בוועידה העולמית של "דרור" החלוצי הצעיר, מאי 1947, במחנה גרטרוד בנרמנדי.

בא היום ציפינו לו -- יום פגישתנו המשותפת, יום ועידתנו העולמית הראשונה. אנו -- תנועה אחת גדולה בארצות רבות, בני משפחה אחת. דוברי שפות שונות, יונקי מקורות שונים, בני סביבות זרות בחלקי תבל רחוקים -- נחצבנו ממעמקי השוויה וזיתות, הכרנו את גורלנו ועודדנו, והאירה לנו דרך זו -- דרך תנועתנו. ונחכסנו להכיר איש את רעהו; אחים להגשמה ולמלחמה.

חומות גבוהו ביצעו; ימים של דם ודמעות שטפו בינינו; שנות אסון -- הפריזנו. נתינתנו מזמנו בית-ישראל, מעט-נער עצום ורב, מתנועות שוקקות-חיים ורוגנות-נעורים. התכנסנו כאן רק מעטים, באי-כוח של מעטים ששרדו מהם, מתנועתנו הנשפת והגדולה המורשת בחייה-העם. גועים עתיקי-זימין ומפוארים של יושבים יחידים, תרבות עברית, מפעלי תנועת חלוצית -- נכרתו ונעקרו. דללו מקורותינו.

לא ורודי תקוות צופים אלינו הימים הבאים. כמימים-ימימה -- בא אביב לעולם, אבל טרם בא לאדם האדם מרדים עצמו באשליות. כי שלום בא לעולם, אבל לא נדמו התוחמים, לא חדלו חרדי-מלחמות. מיום כי יבוא -- לא נשמע משק כנפי-דגנים, -- דק יוגנים. אך "למה גירא מוח -- זו מלאכו על כתפינו רוכב". האיב סביבנו -- חולמ יותר בתסד זרים, לא להיות הלשים ומעטים. מחכה לנו יום עמל ארוך וקשה, יסורים ומלחמה. מהי דרכים. היו חושינו ערים וחיים, ויהי. כחמו רב וחוקי.

צעיר ארוגנו העולמי. גרעיני גורעו עיד בשנות המלחמה. מארץ לארץ, באירופה העקובה מדמנו, תחמו ונדרו חברינו, להביע דרך למגע, לקשר, לעזרה ולהצלה. יצאו חלוצים לכבוש דרך לעליה, -- רובם נטרפו כדי אויב ומיעוטם שנקלעו בארצות תביאו מבושרת תנועה-תנו הנאבקת והשקיעו ממסירותם ונאמנותם בבנין הסתדירותינו. כך היה עם חברינו מפולין שבדדו דרך סלובקיה והונגריה. קשרי עזרה תדדית ודאגה חברית התפתחו בימי המלחמה בין חברינו מארץ לארץ. בשנות המלחמה נוספו ענפים חדשים -- תנועות חלוציות צעירות --

לתנועתנו העולמית. שליוו הקיבוץ נדדו וחדדו מביעד לגבולות קשים אל ארצות המזרח וצפון-אפריקה, אל אחים קרובים. נידחים ונביאו להם בלוקות-ארץ-ישראל, הקיבוץ ותנועתנו. בבבל ובפרס קמו הסתד-היות "חלוצי". "חלוצי הצעיר", הסתדויות חלוציות בשמות שונים בארצות צפון-אפריקה מעמיקות קשרו חיקתן אלינו. --

תנועתנו פיוס חדשה בהרכבה, אולם איננה הופשה חדשה בתחנת. במשך של יותר ממחצית היובל שנים כבשנו את דרכנו בעיירות קהר-דינת בכפרים, ברחוב היהודי של העיר הגדולה. התנועה מוכרת ודגלה ידוע לילד. הלעבה-היהודי בכל עיר ועיירה בישראל כטרם עלה עליה לבורות. ממקורות-הציונות הסוציאליסטית החלוציות העברית שאבנו, המיטב תגליות הריבולוציוניים העברים מימי העליה השנית ו"החלוצי" בברי-העליה, השלשית האצילו מרוחם ומאורם עלינו. צמחת על קרקע העם, מתוך היותה-היום-יומית. בני דלתיהם -- נער עובד ולומד, מצא-בתנועתנו. את המסגרת השכבית והעולמת אותם. תנועתנו דיברה

בפשטותה אל-לבם, האמינה בבני העם -- על כן האמינו הם בה. ב-25 שנות קיומנו צענו תנועה-נער גדולה של רבבות חברים על שני פלגיה, שריו במשך השנים לאפיק אחד. חלקנו היה רב בבנין תנועת "החלוצי" בגולה ובמפעל המפואר של ההכשרה החלוצית; ביצירה הספרותית החלוצית, ובבית-הספר העברי. רבבות חלוצים חונכו ע"י תנועתנו או

בולשתמותנו, המעילה בתוך המון חברי "החלוצי". בבנין הסתדרות העובד-דום מארץ במפעל הקיבוץ המאוחד -- יד חלק לפודי חינוכנו -- דורות חלוצי תנועתנו. את גרעיני דרכנו ורענו בעמל בלתי-גלגל של שנים, נטרלנו בגאורגיה בהרששתם ובהכרתם של המוני נוער. על סף המלחמה העולמית האחרונה נתגשם דבר האחד בין "החלוצי-הצעיר" ו"פריי-היים" ונקמת-תנועת רבבות -- מכשיר עצום לבנין התנועה החלוצית בגולה ובקיבוץ המאוחד. בארץ. בתולדות האיחודים של הציונות הסוד-ציאליסטית והנועה-החלוצי קשה למצוא דוגמא של איחוד פורה כות, מניגה שלפיה של צרכים, של התעצמות כוח ע"י מניגת החיוב ועלייתו להגלה בכל שנה המלחמה, המתהרת ומלחמת הנואשים בגישאות ובמקורות לא-אכד-גיר לתנועתנו. בבתי-הסוהר, בתאי העינויים, בעיר-בית-הגנוש לא-שעמו יצוצות הקשר והאהבה לתנועתנו. שמה נמקדש על שפתי מעונים. לוחמים ומוסרים חיהם. בכל התנאים המשיכה תנר-עמנו בקיומנו. בפעילות, במאבקה. "דרור" היה מהתוחות העיקריים בארגון המלחמה-היהודים-על קיומם האנושי ובמלחמת נקמתם על כבודם. על-כך תנועתנו נבנת. ביסורי השנים האלה באש מלחמת-הגבורה ועמוד

מביתנו הנה. לעומת-לאמת הדרך בה הלכנו, לשחרר האידאל בו האמנו

היא דמות האדם שהולך בדרך זו, הנשוא היה המגשים של אידיאל זה. דמות האדם — המועל, החלוץ — שהיכנו וסיפוחו בתנועתנו עלתה בשנות המחחרת והמלחמה, כאיש גא, נאמן לחבריו, להמוני היהודים, נשוא בסכלם ומארגן חיים, עוזר ומציל, שומר על צלמו האנושי לבל יתנוון ביוון השחיתות והסבל, לחם אמיץ ומתמכר לאידיאל חייו עד כלות הנפש.

התנועה שצמחה לאחר המלחמה המשיכה את החוש של עשרות שנות קיומו — לפני המלחמה ובתוך המלחמה. ירשחה — כל מטען הערכים, היצירה והמעשלי של עשרות שנות תנועתנו עובר חלוצית והמעין המסורתי הסהור של תנועתנו בימי המלחמה. מכל אלה המקורות יזנקת התנועה ושואבת כוח, מופת וסמל.

אנו — תנועתנו ע"י חלוצית ארץ-ישראלית. הסימן החלוצי, האופי הארץ-ישראלי הוא סימנה ואופיה העיקרי של תנועתנו. אנו חותרים לשנות לתנועתנו דמות ארץ-ישראלית, חלוצית מובהקת. הציונות המת-גשמת — לא זו המדוברת, המוצהרת, המתנסחת — ארץ-ישראל הממשית, הקרקעית הם העקרון של דרכנו והיכנו. צרכי חבניו וההגשמה הציונית-הסוציאליסטית בארץ-ישראל הם אמת-המידה היחידה לצרכינו ותפקידנו. מראשית היותנו דחינו את הציונות, הדקלאטיבית, החזנית, הערשילאית, והאמנו רק ביום המומש, בכוח העברי המתהווה ע"י מעשה הבנין והיצירה והתחייבותו, הכלכלית, התרבותית והחג-נית. היווי הכח העברי בארץ ע"י צמיחתו היום-יומית, ע"י צירוף כוחו ועלית כוחו של כל אדם בישראל — הוא האידאל הנכסף והשאפת היותר בלב כל אחד מהתנועה החלוצית. מלאכת הבנין השלום והיצירה והתחייבותית — זו השפה המדברת ללבנו. תאווידה היום-יומית של תנועתנו — אווירת ארץ-ישראל היא. השממה הקוראת לנו לישובה, מתשופי הריה וערוותיה הצעירים, העמק, השדות המובילים, הימים והרפוזים, הגליל והנגב, המרים והשפלה — מדברים אלינו בשפת העבר הקדום, שפת המנוחה הקודח בבנין ובתשוקת הבנין והעמיד הפורש ביריעת החלומות. את אווירה השקוף, את תכול שמיים, וזך מימיה של מולדת יקרה יראו ילדינו בעיני רוחם החלומים. תנועתנו צביכה להיות אי ארץ-ישראלית בגולה. כאלה אנו רוצים להיות. כאלה אנו צריכים להיות. חבר שלנו צריך להכיר את מציאות הארץ. לכשיבוא אליה — ירגיש עצמו אורה, בן-בית בתוכה. שביליה יהיו נהירים לו ומציאות חייה תהא גלויה לפניו. שפת הארץ, עברית ותרבות עברית — ומשיח והסיפור הארץ-ישראלי — צריכים להיות יודעים ונפוצים בתנועה. תנועתנו חותרת להיות עברית בשפתה היום-יומית. החלוציות — אינה

הרוח בלבד השוררת באווירתה של התנועה. אופי החינוך הוא חלוציות אשית ומחייבת הגשמה. מהשכבת הצעירה מכון חינוכנו להביא את החבר להגשמת צרכי תנועתנו — במסגרת החלוצית בגולה ומתוכה לעליה לארץ ולבית הקיבוץ המאוחד.

אנו — תנועתנו ע"י חלוצית המאוחד בגולה. מטרת חינוכנו — בנינו של הקיבוץ בארץ, בנין ישובי הקיימים וריבוי ישובי במפת ארץ-ישראל. יסודות הקיבוץ בארץ הם גם יסודות חינוכנו, השקפת-עולמו הציונית-הסוציאליסטית. תנועתנו — כמו הקיבוץ בארץ — פתוחה לכל ילך וצעיר בישראל, מאמינה בכל אדם כי הוא יכול להיות חלוץ, יכול להגיע לדרך הקומונה ולחיות בתוכה. האופי החלוצי, ההתי-ישובתי של הקיבוץ, הלוחש הכיבושי, דייכותו לחיי הארץ, למלחמת היחודים, מתיחותו ההגנתית — הם המרכיבים אותנו באמנת חוקה ומלחמה אותנו כל הימים לדרך הקיבוץ. תנועתנו החנך להגשמת מלוא דרכו של הקיבוץ, מלוא תכנו ומלוא סמכותו. אנו יודעים על כל הלבטים הפנימיים המלווים את הקיבוץ בהגשמת דרכו, וחביניו ידחו כל נסיון לצמצם את תכנו של הקיבוץ ושליווחו החינוכית והתרבותית בעם. הקיבוץ המאוחד פתוח לכל אדם, ליוצאי תנועות נוער ומפלות. בדרכים ושבילים שונים נגיעו ומגיעות תנועות נוער חלוציות רבות לקיבוץ המאוחד. הקיבוץ בארץ יפתח בשמחה שעיניו לכל השואלים לפיתוחו, ובודאי גם ישלח שליחיו לעזור, לפעול, לחנך בכל תנועה שתבקש זאת מהקיבוץ. אבל תנועתנו הנה כיום מסגרת עולמית יחידה העומדת לרשותו המחלטת של הקיבוץ, מתנכת ומגוררת לזרכו.

תנועתנו אינה מגוררת מכל מהותה — תנועתנו ע"י חלוצית. החלוציות היא בראש וראשונה וכל מהותה — תנועתנו ע"י חלוצית. החלוציות האישית והעיקרית ההתישבותיים הם העקרונות הראשיים בחינוכנו. תנועתנו פתוחה לקלוט בתוכה חברים ותנועות המזדדים עם דרכו החלוצית וההתישבותית. אנו מאמינים שעצמאותה של תנועתנו נוער חלוצית, אי-תלותה ממפלגות, מחשבותיה מפלגתיים, ריכוז מעייתה ותשומת לבת בתוכן החלוצי וההתישבותי — הם הנסכים שבלעדיהם לא יחכו קיומה של התנועה. החלוציות, ההגשמה האישית של דרך החיים עליה אנו מתנכמים ובה אנו מאמינים — זהו התוכן השלם. בשביל האדם ותוא יותר מכל תוכן מפלגתי שבילי תנועתנו נוער. אבל תנועתנו אינה קיימת ואינה פועלת כחלל ריק. היא נתונה בתוך מערכת כוחות ציבוריים במסגרת הציונות והציונות הסוציאליסטית. הציונות נתונה במאבק גורלי. אנו נדרשים לתת תשובה יום-יומית אישית על בעיות המאבק הציוני, הסבר הפוליטי, גדל הארץ, הכניזת מדיניות. ותנועתנו לא

החנך אנשים תלויים ממצייאות-חיים יהודית-אנושית. ציונית-סוציאליסטית וארץ-ישראלית. איננו מאמינים בבישראליות, בארצות יחסו של האדם לבעיות חייו, חיי עמו ומעמדו. אין אמת בכך שתוא אדושי. אנו רוצים לחנך אדם שאינו שווה-נפש לסובב אותו. נתנך אנשים ערים לנעשת סביבם, להווייתו הטראגית, המסוכנת והמסוכסכת, מש"תחפים בפועל, בגופם ובנפשם במלחמתנו לקיום, לחופש עליתנו, לחופש התעבותו בכל גבולות הארץ ואוריה, נגד כל תכניות של צמצום מדיני וחלוקת הארץ, לעצמאות מדינית, לעקבות מעמדי סוציאליסטית במלחמתו וביצירתו של הפועל העברי בארץ. נתנך את הבריגו שתהיה נהיזה, להם המציאות המסוכסכת ושידעו למצוא את מסגרתם הפוליטית, את בני-בריתם לציונית, לאמונה, למלחמה. — — —

*

הארץ והקיבוץ בתוכה הם מקום כינוס הגלויות. הארץ יכולה להינות והקיבוץ יכול להיות דרך-המלך בבנינה רק אם כל שבטי העם, רק אם כל ענפי הגזע משתתפים בבנינם. יחסו שבט מהעם, יחסו ענף — הבנין יהיה פגום, חייבו יהיו לקויים. מארה בגלות, בפרודיו, כי על כן יכולה להתגבש החטיבה הלאומית, תרבותו הלאומית החדשה, רק אם כל הקרעים מתאחים לאחד, חדש, תולד בעמל, ביסורים, בחבלי לידה קשים.

הקיבוץ הבונה את ישובו תוך מלחמת-קיום קשה — מלחמה בסבב כדי להחביד את שממתו, עוזבתו, מלחמה באדם, יציוי חולשותיו, מלחמה במציאות מסוכנת אותו, מלחמה על דרכו בתנועת — יכול לעמוד בכל הקשיים האלו, רק אם כוחו ידבה וישגב מיום ליום. יכולתו החברתית, הרעיונית, הכלכלית, ההגנתית של הקיבוץ צדיקה לעלות כל יום, כל שעה. את אשר כבר השיגו האדם והרבותו, ואת אשר מדמדם עדיין בחלום, בדמיון, בשאיפת הגפלאה — לכל זה זקוק הקיבוץ בארץ. האפקים אשר ישיג האדם במבט עינו ואלה אשר חלמו יגיע בהם — תן ידעו יצירתו של הקיבוץ. כל המקורות וכל המחלים יורונו גליתם האנושיים המעוררים, המתסיסים את חבדתו הקיבוצית. וכל המקורות ישתתפו בבנינה. הקיבוץ מצפה לכל גל אנושי, לבל יקפא חלילה על שמריו. עם כל גל חברתי אנושי, עם כל שבט חדש בישראל הפוחח את מקור חייו למען בנין קיבוצנו גם נתיסר יסודי קליטה קשים וגם נחמה תמידית לידתו, כאילו הקומנה "הזקנה" נולדת מחדש. כל מקור ישא את תרומתו האנושית, התרבותית, המדעית לבנין הקומנה. היא יביא את תמיוח, אבל בכל זאת לאחז וזמן לא רב הוא

היות מה שאנו כולנו תנו — שתילים דכים ומתחסנים של עם עברי חדש.

עודנו קטנים ומעטים. הנועתנו עושה דק צעדיה הראשונים בארצות רבות, וברבות יותר עוד נפקד מקומנו. עוד רב המרחק בין מה שהגנו כיום ובין יכולתנו וכווננו למלא את שליחותנו בבנין הקיבוץ בארץ. עליו להרכות את כוחנו, וכי דבה המלאכה לעשות וקצר היום. — — —

*

אנו בונים תנועת-נוער חלוצית, שצריכה להיאחז בכל דקדק יהודית ולשלוח בה שרשים, לחזור אל הילד היהודי ולחנך אותו להיות חלוץ מגשים. זו עבודת-נמלים לשנים רבות שתשא פירות. עליו לחתוד למבנה בריא של תנועת-נוער. היסוד צריך להיות את הגילים הצעירים, אלפי ילדים ונוער מגיל 8 ועד 17 צריכים למלא את

אולמי תנועתנו, בהי-הילדים והנוער, מחנות-הקיץ. פנינו — אל הילד היהודי. אנו חשים בהריופות את הסכנות הצפויות לחיי היהודים. אנו רוצים להציל את הילד היהודי, להבטיח את התפתחותו כיחודי חפשי מפחד, מסכנות, להבטיח את הינוכו כעברי גא ובונה מולדתו החופשית. לנו הזכות לכבוש את הילד היהודי — כי לנו העתיד; בבחי תנועתנו הוא ימצא אור-אדם, חיי חכרות ועוהה מדידת; במחנות-הקיץ חספוג נפשו את דגן הטבע ועליות החיים; גופו יחוסן למען יוכל להשיב לכל חור-שריעה ומרים יד עליו; נפשו תחושל לעמידת לבמתנו חיים קשים. הילד היהודי — לנו הוא, יותר מאשר למשפחתו ולחוריו; צריך לחול מפנה בתנועה לארגון המוני ילדים ונוער. כוח-חיות שהוא המקור הטמעם של תנועת-נוער יפנה בתנועתנו עם זרימת רבבות ילדים ונוער אליו. אין אנו התאגדות או "חבריה" שיש לה קלובים שוממים ומשמממים, אלא תנועת-נוערים בישראל לחנך את הילד היהודי מילדותו הרכה ועד געונו ובהורותו להגשים אידיאל-חיים. את אידיאל החיים הזה קשה להגשים, הוא דורש מאמץ מהפכני מהאדם לשנות אורח-חיים, עלים-מושיגים, תרבות-יחסיים, את יחסו של האדם לכל תופעות החיים העולם. להגשמת אידיאל-החיים הזה צריכים אנו להכין את הילד משחר ימינו. דק אדם שתוכן יבור לו דרך זו, יגשים אותה בחייו. רק כוחות חלוציים כאלה ישמשו גרעינים מלכדים סביבם גם אחיים ויאצילו עליהם מרוחם, ידביקו אותם באמונתם המוחלטת, הקנאות בדרך זו. את דרכנו נוכל להגשים רק מתוך אמונה בלתי-מתפשרת, קנאות, אמונת-חום ושל בראשית של המוני נוער בישראל. עם הרחבת בסיס הילדים והנוער של תנועתנו יעמיקו שרשי

ילדים כאלה נמצאים בכמה ארצות באפסטרופוסות של אישים ומסדות פילנתרופיים, המשלישים במוסדות אלה רוח וזה לארץ-ישראל, לצינות בניגוד לצרכים החינוכיים של הילדים. במוסדות הילדים של התנועה ניצור אווירה חינוכית העולמת את דרך התנועה ואת צרכי התנועה של הילד. מוסדות הילדים התנועה יהיו בתי-הכשרה לעליית גוער שצריכה להתגשם במגורים גדולים וקצב מהיר. מוסדות הילדים התנועה יהיו המפעלים הממשיים שתנועתנו תשקיע בהם את מרצה, את מסירות הבריה ופעילותה הרבה.

מפעלי החינוך המרכזיים של תנועתנו — המינימיונים בכל ארץ הסי-מנירון האירופי והעולמי — צריכים להיות מפעלי-קבע, שמאות חברים יעברו דרכם שנה שנה ויקלו במידה רבה על הרעב המתמיד של התנועה לכותות מדריכים ופעילים. ככל שיעמיקו שרשי תנועתנו בגווי היהודי, ככל שתעשיר המסורת החינוכית, ככל שירבה השיתוף הבין-ארצי והכלל-תנועתי — יחפסו הגוף העולמי שלנו, תעלה אקטיבה עצמית שתשג את התנועה בכוחותיה היא.

במרכז מעיננו — הקיבוץ המאוחד בארץ. דרכו אנו מגשימים את כל האידאליים שלנו — האנושיים, היהודיים, הציונים-סוציאליסטיים. כל פעולתנו החינוכית מכוונת למטרה אחת — ליצור מעינות כוח לבנין הקיבוץ המאוחד בארץ. תכלית עבודתנו — לחנך אדם הרוצה לבנות את הקיבוץ בארץ. כל עמלנו ימור לפי תוצאות אלה — התוכשר מתנה נאמן לבנין הבית הזה, אנו צריכים לראות את ועידתנו זו כמינוס-אועקה למפנה יסודי בהכנת מחנכי הילכה לקיבוץ, להשתרשות בתוכו. הקיבוץ בארץ עמוס תפקידים כבדים חיי במתיחות מסימלית — בבנין משקיו, בהלכו במערכת כוחות ההגנה ומאבק הישוב, במפעלי התישבות חדשים, בשליחות החינוכית בגוער בארץ ובגולה. הקיבוץ כורע במצור קחו לאנשים. הקיבוץ גועק בימי המלחמה ובשנים שלאחריה לגיוס מסימלי של חבריו להגנה, לצבא, לשליחות בכל הדרכים. הגיע היום שתנועתנו בגולה תשמע לאועקת הקיבוץ בארץ, לאנקת ישוביו, לכליוד הגשפ לקראת האניות הבאות, לצפית לבאים אליו מתוך האניות, לרצון הלהט כי הבאים יאחזו ושתרשו בתוכו. אין זה ביקוש לילדים עובדות בלבד בשביל הגו והשדה, הכרם והפרדס, בתי-החרושת המלאכה, המשבת ובית-הילדים. אין זה ביקוש לכוחות אדם בלבד שילכו לכבוש את שממות הגב וימשיכו את המסורת המפוארת של מפעלי הכיבוש החלוציים של הקיבוץ — במושבת העברית, בעבודות הממשלה, בנפלים וביום המלח. אין זה ביקוש בלבד ללוחמים עברים, כי יצטרפו לחיות הקשה של בונים ולחממים על עתידנו בארץ. הם, הבאים אלינו, המקוים,

המיוחדים, שישובינו ועיני כל אדם בתוכם כלות אליהם — הכל הכל — משאת הנפש ותקוותה, החלום ושברו, המאוים העום ומימושם — גלומים בבאים ובמשתרשים בתוכנו. כל עתיד תקומתה הארץ-ישראלית תלוי במפנה הזה — אם ירבו הבאים אליה, מפעל שחושקע בו עמל של כמעט שני דורות, המפעל המפואר ביותר של ארץ-ישראל, אולי המפעל האנושי המאיר של דורנו — עומד בסימן-השאלה אם לא יחול המפנה הזה ומיד. החברה הקיבוצית צפויה לקפאון ולציון, כוחות-אדם ישקעו וירדו, החינוכים והקריים הפנימיים ירבו ויעמיקו — אם לא יביאו גלים חלוציים חדשים אשר יחסימו וירעננו את חברתנו הקיבוצית. שאלה זו צריכה להדריך מנוחתנו ולווחתנו תמיד בפעולתנו. אין גדולה מתוכה זו ואין קודשה הימנה. — — —

*

עלינו להעלות חברות-גוער במסגרת עליית-הגוער, גם ישר מהסני-פיס. יש לדעת, כי אם גם ייעשו המאמצים המסימליים לחינוך, להכשרה, ללימוד, הרי גם אז לא ניצור כאן את האפשרות המלאה לחינוך הגוער לקראת חיי הקיבוץ בארץ. שמשת תוקצע מתחת לרגלים, ואין בסיס לחיים נורמליים בתנאי המחנות, בארצות שצריך לנטוש מהן, בארצות שרבה בהם הצית, וכל חינוך — כקול במדבר. ורק במפנה המכריע של שרפת גשרים ועליה לארץ — פתרון ומוצא העליה המהירה, להציל את מה שניתן להציל ולהמשיך את מפעל החינוך בארץ במסגרת חיי הקיבוץ, בשביל קבוצת ילדים וגוער — זהו התפקיד הנוער העומד בפנינו. עלינו לארגן חברות ילדים וגוער לעליה מתוך הסניפים, להי-ציאם למחנה-קיץ, לרכוס יחד, לחזק את הקשרים ביניהם, לצרף אליהם מדריכים קבועים ולהעלותם לארץ, יחד עם המדריכים, במסגרת עליית-הגוער. באפשרויות העליה שתהיינה — נשים נא לב במיוחד להגדלת האחוה של קבוצות אלו בעליה הכללית. אם נציל את הגוער הילדים האלה מהיי השתחוות והציון, הדלות והתבוהת והעוני הכלכלי ונעלה אותם לארץ, הרי אנו מבטיחים דור-ממשיכים חסון וגאמן למפעלנו. חברינו צריכים להילחם נגד התפיסות הכיורוקריות המפולגות להשתלט בעליית-הגוער. שום עיטובים ופתיים אינם צריכים להחליש את תביעתנו כי יותן לילדים ולגוער לעלות לארץ בכל התנאים ובכל הדרכים. חשב בנינו של בית-הספר בגולה, וכל שעה שתילד התנועה נמצאים כאן — הרי מקומם על ספסל הלימודים בבית-הספר. אבל חיי זה. משע מצדנו אם נעכב את הילד הגוער ולא נגצל כל אפשרות של עליה בשבילו ולא נלחץ על ריבוי הממדים והאפשרויות של עליה למענה.

בשליחות

שנים נמשכו החיפשים בתוכנו. בוגרי התנועה, חניכיה, כל חברי "החלוץ" המכירים ב"החלוץ-הצעיר" כבתנועתם, נקראו לעזור לה. שוב באו ימים קשים ל"החלוץ": חוסר עליה ושפל-רוחות ברחוב היהודי; חוקי הדיניות האנטישמיות, גברה המצוקה ורבתה המועקה הנפשית. דרכי "החלוץ" נשמו. כוח צעיר ורענן נקרא לבוא להצלת מערכות "החלוץ": הסניף, קיבוץ ההכשרה, החתימה בכל הורכים לארץ. הם נקראו ובאו. תנועת הנוער החלוצית קראה לגיוס גרעינים ושוב שיקפה את כוחותיה הצעירים והרעננים בתוך "החלוץ" ושמה על איי. "יורות" צעירים, שעברו את בית-ספרה של "התנועה, החל מהסניף דרך מתנות קיץ הסמינריון המרכזי וגמוד בקיבוץ ההכשרה — מילאו את שליחותם באמונה. שליחי ההסתדרות והקיבוץ עזרו לה לתנועה לטפח את כוחה המדריך, לחסן את החבר בתכירתו ולציידו לדרך. הסמינריונים האחרונים והסמינריון המרכזי האחרון של "החלוץ" (שנה לפני המלחמה) היו מפעלים רצעניים לגיבוש כוח צעיר ומדריך. ועל סף מלחמת העולם השנייה נכמה היה כי יצאנו לדרך המלך: "החלוץ הצעיר" התאחד עם תנועת הנוער המפלגתית: "פרייהייט", נוצר כוח גדול מאחד של הנוער החלוצי בפולין, מקיף כשתף רכבות חביבים וזו כיבושים רבים בתנועה החלוצית ובנוער היהודי, וזו מדריכים רב כמספר וזיכולת עם מסען ומסורת חינוכית.

שנים נאבקנו היאבקות אחים קרובים והתפללנו לאיחוד הזה. הוא קם. לא מותר דירודו של הנועה, כי אם מתוך מעפל כל כוחותיה לפיסגה של הנשמה חלוצית ותוכן ארץ-ישראלי עברי, ליכוד כוחותיה כאבאגנרד חלוצי בסניף, בהכשרה, בעליה לארץ. סוף-סוף נמצאה הדרך לתנועת-הנוער החלוצית המתלבטת בקשייה הארגוניים ליצור את גושא הבוגר הלוחם לדרך; סוף-סוף מצאה את הדרך גם תנועת הנוער המפלגתית, שהגיעה להכרה בחובת החלוציות העברית לכל צעיר יתודי. מתוך חיים משותפים ב"החלוץ", בקיבוץ ההכשרה, בקיבוץ בארץ, בחיים אידיאיים משותפים במפלגה הפוליטית האחדה — נתחשל האיחוד. היה זה איחוד-אמת לדרך חיים ללא כל מתניעות והכשחות אוטונומיות. — איחוד לשם יהיו כוח, מתוך האומה מתוחה לציוניים הגדולים של ההיסטוריה העברית. זאת זה בודאי חגג הגדול ביותר, שידעה תנועתנו החלוצית בפולין בשנים האחרונות — חג אחרון כשרם רד האופל על העולם.

1942

72

הקיבוץ בשליחות: ב"החלוץ" ובנוער

הוצאה בוועידה הטי"ז של הקיבוץ
המאוחד, יוני 1946, ביגור

הלפה שנה ומעלה מיום סיום המלחמה. ציפינו ליום שהוא לא רק למען הצע מבער לחומות המנותצות, לדעת את השואה והיקפה ומח נותר לנו בין החרכות. זאת כבר החלבו לדעת בסוף 1942, זמאו הלך וחתבר מיום ליום, כי סופת-השמדה משתללת באירופה ועושה כלה בבית-ישראל. אנו ציפינו לקץ המלחמה למען הצל והעלות את השרי-דים היצאים מבין המשוואות. הלפה שנה ומעלה — ובריחי "הספר הלבן" עדיין תלויים על שערי הארץ. רפי-אונים עמדנו במשך שנות המלחמה מול ההשמדה. המעט שאנו יכולים לוקח לזכותנו, המעשה הממשי שעשה הישוב בתקופה זו: מאה שליחים לכל ארצות הגולה, עזרה של 700,000 לירה ששיגרנו לה, 60,000 עולים שהעלינו עד סוף 1945.

זמאו נגמרה המלחמה — למעלה משנה, ארבע מאות ימים — מה עלינו? רק 17,000 יהודים העלינו לארץ. זהו הסך-הכל של תקופה זו — מקץ כל התכניות הגדולות, פרי חישובינו הפוליטיים וכיסופינו. לאישנו אנו מתחממים: מאה אלף עולים על הפסד. וייתכן שנקבל

73

בשליחות

שנים נמשכו החיפושים בתוכנו. בוגרי התנועה, הניכית, כל חברי "החלוץ" המכילים ב"החלוץ-הצעיר" כבתנועתם, נקראו לעזור לה. שוב באו ימים קשים ל"החלוץ": חוסר עליה, ושמל-רחוק ברחוב היהודי. חוקי הדיניות האנטישמיות, גברה המצוקה ורבתה המועקה הנפשית. דרכי "החלוץ" נשמו. כוח צעיר ורענן נקרא לבוא להצלת מערכות "החלוץ": הסניף, קיבוץ ההכשרה, החתימה בכל הדרכים לארץ. הם נקראו ובאו. תנועת הצעירים החלוצית קראה לגיוס גרעינים ושוב שיעשה את בחותמה הצעירים הרעננים בתוך "החלוץ" ושמרה על איתו. "דורות" צעירים, שעברו את בית-ספרה של התנועה, החל מהסניף דרך מחנות קיץ והסמינריון המרכזי וגמור בקיבוץ ההכשרה — מילאו את שליחותם באמונה. שליחי ההסתדרות והקיבוץ עזרו לה לתנועה לטפח את כוחה המודרך, לחסן את החבר בהכרתו ולציין לדרך. הסמינריונים האחרונים והסמינריון המרכזי ואחרון של "החלוץ" (שנת לפי המלחמה) היו מפעלים רציניים לגיבוש כוח צעיר ומדריך. ועל סף מלחמת העולם השנייה נדמה היה כי יצאנו לדרך המלך: "החלוץ הצעיר" התאחד עם תנועת הנוער המפלגתית: "פרייהייט". נוצר כוח גדול מאוחד של הנוער החלוצי בפולין, מקיף כשתי רבבות חברים ולו כיבושים רבים בתנועה החלוצית ונוער היהודי וזר מודיכים רב במספר וביכולת עם מסען ומסורת הנוכחית. . . .

שנים נאבקנו האבקות אחים קרובים והתפללנו לאיחוד הזה. והוא קם. לא מתוך דירדור של תנועה, כי אם מתוך מעפל כל כוחותיה לפיסגה של הגשמה חלוצית ותוכן ארץ-ישראלי עברי, ליכוד כוחותיה כאבאגורד חלוצי בסניף, בהכשרה, בעליה לארץ. סוף-סוף גמצאה הדרך לתנועת-הנוער החלוצית המתלבטת בקשייה הארגונים ליצור את נושאה: הבוגר הלחום לדרסה; סוף-סוף מצאה את דרך גם תנועת הנוער המפלגתית, שהגיעה להכרה בחובת החלוציות העברית לכל צעיר יהודי. מתוך חיים משותפים ב"החלוץ", בקיבוץ ההכשרה, בקיבוץ בארץ, בחוגים איריאיים משותפים במפלגה הפולישית האחת. — נתחשל האיחוד. היה זה איחוד-אמת לדרך חיים ללא כל מחיצות. והכשחות אוטונומיות — איחוד לשם היווי כוח, מתוך האמונה מתוחה לציוניים הגדולים של ההיסטוריה העברית. היה זה בודאי הוגו הגדול ביותר, שידעה התנועה החלוצית בפולין בשנים האחרונות — הג-אחרון בסרם רד האופל על העולם.

הקיבוץ בשליחות: ב"החלוץ" ונוער

הוצאה בוועידה הסיף של הקיבוץ המאוחד, יוני 1946, ביגור

חלפה שנה ומעלה מיום סיום המלחמה. ציפינו ליום ההוא לא רק למען הצבא מבעד לחומות המנותקות, לדעת את השואה והיקפה ומה גוהר לנו בין החרבות. זאת כבר התחלנו לדעת בסוף 1942, זמאן הלך וחברד מיום ליום, כי סופת-השמה משתללת באיומה ועושה כלה בבית-ישראל. אנו ציפינו לקץ המלחמה למען הצל והעלות את השרי-דים היוצאים מבין המשואות. חלפה שנה ומעלה — ובריוחי "הספר הלבן" עדיין תלויים על שערי הארץ. רפי-אונים עמדו במשך שנות המלחמה מול ההשמה. המעט שאנו יכולים לקוף לזכותנו, המעשה הממשי שעשה הישוב בתקופה זו: מאה שליחים לכל ארצות הגולה, עזרה של 700.000 לירה ששיגרו לה, 60.000 עולים שהעלינו עד סוף 1945.

ומאז נגמרה המלחמה — למעלה משנה, ארבע מאות ימים — מה מעלנו? רק 17.000 יהודים העלינו לארץ. והו הסך-הכל של תקופה זו — מקץ כל התכניות הגדולות, פרי הישובינו הפולישיים וכליפוינו. ביאושנו אנו מתנחלים: מאה אלף עולים על הפרץ, וייתכן שנקבל

מאחורי סרטי-פיקטיבים, אך מאוד ייתכן שגם לא נקבלם, או שנקבל אותם בשיעורים כאלה, שהפרשה כולה תהווה מהדרה חשה של "הספר הלבן". אך גם בסרם יאושרו מאת האלף, כתנאי וכיסוד מקדם, כגורם מלווה וכהמשך צריכה לבוא העליה התפשית, הכלית-מוגבלת וכלית-תלויה — עליה בזכות ולא בחסד. כי בינתיים סגורים עדיין חופי הארץ הרוץ ממשלת "הספר הלבן" שלוחה להילחם בחותרים אלי חוץ. המעצמה הבריטית הטילה את כל כובד השפעתה הפוליטית לארגון את הקשר נגד השרידים המתפרצים לחיים, לעליה. היא מריצה מהאות דיפולומאטיות, סוכניה ה"כשרים" מדביקים חו של "פאשיסטים" על קרבנות הפאשיזם, היא מנסה לסגור גם את שערי היציאה. פקידיה עוסקים בעיבוד תכניות למלחמה במעפילים אשר יתפסו ביבם ועל אף כל אלה יש בכוחנו להפרי את השבונות העליות של "הספר הלבן" ולפלוס נתיבות למעפילים. סרם הטלנו את מלאו היכולת והכות, היזמה והכשרון במלחמת הגנתנו נגד המולימות, סרם גילינו את כל היכולות שיכולה והיכתה לגלות שארית של עם, הנלחמת על קיומה וגובה אל הקדרי. אנו חיים כסיטט של אניות נתפסות, ומתלווה החשבון המפוכח: "האם כדאי הדיבר?" אך אין זה מחוייב. המציאות שכל האניות היתפסות. אם נראה בעליה העצמאית ותחפשיית דרך גואלת שיטתית ולא מעשה הדי-פעמי התלוי בחישובים פוליטיים רגילים — ירחבו ממדיה ונמצה את אפשריותיה. כוח יוהם ומעין של מבצעים, הגדל והולך מיוזם ומקטני את תלותנו בורים, ואמצעים לאומיים כיסוד, כגורם יוהם וסותף אחוריו גם אמצעים מוסדות ומקורות אחרים — אלה הם התנאים העיקריים למפעל העליה התפשית.

הזמן שניתן בדינו לעשייה הוא קצר. השרידים עקורים, האווירה באירופה רוויה ריח-דמים ותשוקת-רצח. אנשי-המונות בגרמניה נמצאים בסכנת-חיים יום-יום, מקרי-ההתנגשויות בין יהודים וגרמנים הולכים ומתרבים, והאם צריך להזכיר את המתרחש יום יום בהנגרית, ברומניה ובפולין?

אסור לנו להמנין, כל יום העובר באפס-מעשה, חורץ סימן שאלה על קיומנו. היסטוריה יהודית של למעלה מאלף שנים. באירופה הגיעה לקצה עלינו לחסל גלות זו חיסול מהיה על ידי עליה לארץ. הזמן הוא היקר מכל. השאלה הגולית של מציאותנו היא: הישמש לנו האסון האיום לקח לקצב עשייתנו, ולהודים כולם צו לחיסול הגולה, על ידי עליה מהירה לארץ? וגראית הסכנה, שלא אנו ולא הם נלמד לקח זה. על כן חייבים כל מכשרי הארגון והפעולה, כל רפטי-תחיים תומניים — להכשרה ולהינדך — לעמוד אך ורק לרשות ארגון העליה.

כבר עולים ומגיעים אלינו הדים על תופעות שליליות קשות במחנות ובכל ארץ שבת מתרחבים פליטים, ואף בארצות השארית הקבועה. בתוך המחנות ובין השאריות עולה מחדש וביתר שאת ערכם של "החלוצים" והכוחות החלוציים. רק באמצעותם נוכל לתציל את דמות האדם ואת רובו של תזמר האנושי בשביל מפעל הבנין בארץ.

מפי צבית שמענו את פרשת המאבק של "החלוצים" הפולני. חובתנו היא לצרף לכך גם את פרשת המאבק של "החלוצים" ועמידתו בימי המתחמת בארצות אחרות — בהולנד, בסלובקיה, ברומניה ובהונגריה. "החלוצים" עמד במבחן של בנין חיים, של יצירת ערכים, והיה בימי המלחמה גורם מציל, מארגן ומלכד. ותפקידיו אלה של "החלוצים" בעינם עומדים גם כיום, ולא עוד אלא שהם גדלים ומסתעפים. הכוחות החלוציים צינים והמפשים הם הכוחות החיוביים היצורים בתנועה הציונית ובמציאות היהודית של היום, ועל כן מצויים אנו לחדש את תנועת "החלוצים" בכל ארץ וארץ בגולה. במציאות תוכניתית ובתנאים הפוליטיים ישארג אויל הכוחות החלוציים מצבר יחיד של כוחות גוער, השומרים על דמות האדם העברי ועל ערכים לאומיים ואנושיים, אשר ישמשו מקור עיקרי בשביל מעשה הבנין בארץ.

אנחנו קרואים לחדש את התנועה החלוצית בכל הארצות, במסגרתה הארצית ובמסגרתה העולמית, כפי שהרנונו לפני המלחמה — בויקה היזכית לערכי העבודת, לערכים המוציאליסטיים, להסתדרות העובדים בארץ. וכותנו להינדך תנוער "החלוצים" היא זכותה של תנועת הפועלים הארץ-ישראלית להתוות דרך חיים לדור. מראשית היותה נושאת תנועתנו תכנים חברתיים אנושיים מודרניים. הציונות הוותה ביסודה תוכן סוציאלי מהפכני עמוק, ערכי-חיים חדשים. יסודות ראשוניים אלה של תנועת הפועלים בארץ-ישראל היו ליסודות מתכנים ב"החלוצים" ובנוער החלוצי. "החלוצים" יקום כתנועה עצמאית ותפשית, נישאת ע"י הכוחות הצעירים הפורצים, תכובשים לעצמם את הדרך. "החלוצים" תהו יצירתו של הנוער העברי, פרי כיבושיו העצמיים. אנונו חייבים לחזור למקור, לעודד את הכוחות החלוציים, לטפח אותם, לחשוף את כוחות היצירה האצורים בתם. — — —

בתוך "החלוצים" תתפתחה צורת חיים וצורת ארגון — בסניף החלוצי, בקיבוץ-ההכשרה, בקיבוץ-העליה — שוקן פרי רצון החברים, קשריהם ואמונתם. רק במסגרות-חיים הפשיות כאלה יארגנו חיים מחנכים, יתוצר תכור המתנדך ומתוכן, מתנדך והמעלה את האנושי. עלינו לדעת כי הופים הקרויים כיום קיבוץ-הכשרה גתונים במצב מיוחד. חלק גדול מומונם נתון לבטלה. אינו חפשיים על כן לחייב את הדעה

האומרת שבתוך מסגרת-הכשרה כזאת ירכיבו חלקי תנועות נוער שונים, שהם לפעמים רחוקים אחד מהשני מרחק רב עד מאוד. איננו סבורים על כן כי מסגרת-חיים זו, בתנאים שהיא נתונה בהם כיום, יכולה להיחפך למסגרת-חיים מתכנתת. קיבוץ-ההכשרה מחוזה בכמה ארצות את המסגרת היחידה והוא בא במקום סניף תנועת הנוער הסניף של "החלוץ". וזהו עתה צורת ההלכדות החבריים, של חינוכם והנחתם לחיים בארץ. קיבוץ-ההכשרה מהווה גם את הכוח המלוכד בתוך המידה הם מילא תפקיד עצום בראשית המלחמה ובתוכה, וגם כיום. אנו חושבים כי הצורה הזאת של מסגרת-חיים תפשית, הפתוחה המתארגנת על יסוד רצונם החפשי של החברים וערכיהם המשותפים תהא כיום הצורה המתאימה ביותר ללכד את שארית הנוער לחינוך והכנת לארץ-ישראל.

"החלוץ" והנוער-הנוער היו וצריכים להוות גם כיום מקור המילוי-איים תנאמן של ההתישבות העובדת, של ההתישבות הקיבוצית. דקומונה איננה יכולה להתקיים ולבנות את מפעלה בלעדי מקור-המילואים הזה של כוחות הליגה לענין הריזרבה להתישבות, מתוך התעלמות מרצינותו ותורליותו. במשך השנתיים היה הקיבוץ במצור וב-2000 חברים הצטרפו אליו. אבל אנו למדנו לקח משנת 1944, נשמענו בליה היה חמור מאוד וכמעט שלא הגיעו חברים לקיבוץ, או שהגיעו באחו קטן מאוד לעומת זרמי התישבות אחרים. החברים שבאו, לא היה בהם רצון ברור למפרע ללכת אלינו, עובדה שהיוותה סכנת חמורה לקיום הקיבוץ. במשך השנים נסוגנו מעמדות-עבודה שראינו בהן עיקר, שהיו חלק אינטגרצלי מראייתנו את החליץ והתישבות בארץ, חלקנו ומקומנו בו. גם בחברתנו ניבעו לקויים, מאחר שלא באו גילים מנערים, מחדשים את חיינו החברתיים. השנו כי חוץ הקיבוץ כפי שהגינו והצבנו מפור-חיינו וחלומותינו נמצא בסכנה. דמות ישובינו השתנתה והלכה במשך השנים שבהן דללו מקורות גידולנו. שאלות גידולה ומקורות גידולה של התישבות העובדת הנה שאלה מרכזית בשביל ההסתדרות, אך כלום ניתן לפתור אותה בדרכים אדמיניסטרטיביות? איך להעלות על הדעת שיתכן למצוא פתרון לשאלת מקור המילואים הרבונים של התישבות העובדת ע"י מוסד מרכזי גם אם ימצא את הצורת ואת הבסיס לחלוקה הצודקת ביותר. איננו סבורים שעל יסוד של אותיות וחלוקה לפי מפתח, ניתן לפתור את שאלת החמש המילואים למסגרות-חיים וצורות-חיים, שאנשים צריכים לעבור מהפכה עמוקה בכדי להיקלט ולהמשיך בהן כל חייהם.

אכן, היה זה שלב חמור בקיומנו, ואילו כיום קיימת כבר בארצות אירופה תנועה המונה למעלה מ-15 אלף איש, המתלכדת בנאמנות מסביב לקיבוץ וממשיכה את מסורת תנועתנו. אין זו תנועה חדשה ואין דרכה חדשה. התנועה התלכדה מסביב לגרעינים, קטנים אמנם, של שרידי תנועתנו מלפני המלחמה, אשר בכל המבטחים שמרו את נאמנותם לקיבוץ. התנועה המתחדשת קמה תוך קשיים עזימים, תוך מאבק מר על קיומה. היא חותרת לגידול, לחקף המוני נוער עברי, לחיות את תלול בתקמת "החלוץ" בכל הארצות. — — —

כאמור — תנועתנו המתחדשת ונבנית לא התחילה בדרך חדשה. היא ממשיכה את המסורת שידענו במשך עשרות שנים. התנועה נבנתה מראשיתה ע"י הקיבוץ ושליחיו, ובמשך עשרות שנים הייתה תווייתה החינוכית, דרכה הריעיונית, ויקתה ויקת כל חברי בתוכה. — לבית הקיבוץ. התנועה משפחה את קשריה עם מזכירות הקיבוץ ועם המזכירות העולמית של "דורדור-החלוץ-הצעיר" שע"י מזכירות הקיבוץ, והיא תובעת עזרה ושליחים.

לחותנו, וזהו כיום התנועה היחידה בארצות אירופה שגשגה בזיקה כזאת לקיבוץ. לפני המלחמה הלכנו לעבוד בכל תנועות-נוער שפתחה את עשריה בפני שליחי הקיבוץ, לא התנינו תנאים, אך גם לא קיבלנו תנאים. תבענו את זכותנו התפשית ללא הגבלה בעבודתנו בתוך תנועת הנוער. גם עתה נמשיך בדרך זו של פעולה בכל תנועה ומסגרת שתאפשר לנו שליחות חינוכית בתוכה. תנועת-הנוער שלנו בגולה קמת ונבנית בסימן אחד ויחיד, בסימן ויקתה לקיבוץ. התנועה בכל הארצות החתה את הגדרתה המפלגתית לא רק בהתחשב עם התמצב המסובך הקיים כיום בארץ, כי אם גם משום שאנו סבורים, כשם שסברנו כל השנים, כי תנועת הנוער החלוצית חנוכה צריך להיות מושתת על ערכים חלוציים רעל צודתיים התישבותיים. הננו עדים במשך השנה הזאת לתופעה קשה של בהילות להגדרה מפלגתית-פוליטית של תנועות-נוער. בעובדה זו נעוץ מקור הרע הסכנים שאנו עדים להם בנעור ובציבוריות היהודית בגולה בשנה האחרונה. אין לדעת אם מקרים אלה הם המשך נאמן לדרכו הנבנת של תקמת האחדות החלוצית בנעור. אינני יודע אם מתוך הכיסופים הגדולים לאיחוד נחוץ היה לצאת מתוך המסגרת של תנועת הנוער החלוצית, שהיא כללית כשם שקיבוצו כללי, ופתוחה בפני כל חבר מהקיבוץ. מפנה זה הוא חמור מאוד, משום שהוא מסיט את המרכז מהעיקרים החלוציים-התישבותיים לעיקרים מפלגתיים.

זהו גם תכנו של שינוי מרכזי השליחות ע"י הוצאתו מרשות הסמך-רות ומסירתו למפלגות. שליחות ההסתדרות מראשית קיומה הייתה

נרים את התביעה, כי תאורגן מיד עליית גוער וילדים בממדים גדולים. עלינו לחרוד ולא לוחזר אפילו על ילד אחד בתנועתנו. כל ילד וגער בתנועתנו צריך לדעת שבגם בארץ קיימת תנועת חלוצית הקשורה לתנועתנו העולמית והיא "המחנות העולים". התמשך של "דרור" — חלוצי-הצעיר" בארץ הוא גם כ"המחנות העולים", ילד וגער שנשאר בעיד צריך להצטרף לסניף המחנות העולים ולהיות חבר פעיל בתוכו. ואם גם לא הגיע לקיבוץ — לא ננתק את החושים המקשרים אותו אלינו. באמין בו, כי אם יתחנך ערך פרק-זמן בדרךנו יגיע אלינו עם קבוצות-התכשרה של המחנות העולים.

במסגרת תנועתנו העולמית צריך להיות גם הסניף הארץ-ישראלי של הנוער החלוצי. האופי הארץ-ישראלי של תנועתנו, מרכזו החינוכי וקוים גם למקור-ההשפעה היות של תנועת-הנוער החלוצית בארץ ומפעליה בהגשמה — כמופת מהנך, כשפתי-היים בין שבטי גוער עברי המשיקיים אונם, מרצם, נעוריתים בבנין האחד. להנמקת ההרגשה והזיקה של גוער חלוצי גדל בארץ אל עמו בגולה הכרחי הקשר הזה — היות תנועתנו ענף של תנועת-נוער עולמית. הקשר הזה, הארגוני והאורגני, של תנועת-הנוער החלוצית בארץ ובגולה הוא מקור חיובי, להשפעה, לצמיחת הכוח, לחילוף הערכים של חלקי הגוף האחד — של תנועת-הנוער החלוצית העולמית.

הניכח המחנות העולים משתתפים בשליחות הקיבוץ לתנועתנו בגולה. הניכח תנועתנו בגולה ובוגרי "המחנות העולים" בארץ נפגשים יחד בקיבוץ המאוחד ובישובים משותפים. אנו מחנכים לדרך האחת של הקיבוץ המאוחד, להגשמה מלאה של דרכו החלוצית וההתיישבותית, להגשמת מלאה תכנו המחנך ומילוי שליחותו הציונית-סוציאליסטית בארץ. אנו נושמים את אווירו הדינמי ואת להטו הכיבושי והאקספנסבי של הקיבוץ בארץ, היות שהגוער האוויריה החינוכית בתנועת-הנוער הזאת, האחת על שני חלקיה — זה שבארץ וזה שבגולה. אנו מזדהים גם בדרך החינוכית ובמגמה העיונית הפוליטית המתונה את הינוכנו. הקשרים המשישיים בין תנועתנו בגולה ובין המחנות העולים בארץ מחייבים המשך והתפתחות — העוריה ההדדית, השליחות, יצירת מפעלים משותפים לקיבוץ המאוחד, פגישה הדדית בפעולה היום-יומית של תנועת-הנוער בכל ארצות הגולה — עד לסינוף הארגוני של המחנות העולים לתנועת "דרור" — חלוצי-הצעיר" בעולם.

ערב המלחמה, מתוך תחושת הבאות, הקימונו את מסגרת "הקבוצות" בתנועה — להגברת החינוך וההגנה, לחישוב אופיו של האדם שלנו, לחיסונו האנושי והעברי, לגיבוש הכרתו. כימי המלחמה והמחנות

מילוא חברי תנועתנו המקיף פעיל בכל ענפי הפעולה הכללית-ליגאלית. "בקשר" בין עיר לעיר, בין המחנות, ארגון חאי התנועה, ייצור הנשק והשגתו, הקבוצות המזוינות והארגונים הלוחמים, ייצור התעודות, הברות ובלות וכד'. יצאנו מהמלחמה חמושי נסיון ונושאי ערכים ומסורת. מימם ראשונים שלאחר המלחמה היו חבדינו בין הראשונים שאהגנו את נדידת היחידים בכל הארצות ועל כל הגבולות. עבודת המחנות העברית על כל ענפיה הנת חלק בלתי-נפרד מתנועתנו, מתפסחה הציונית-סוציאליסטית. מאופיה המהפכני, מרמות האדם החלוצי-המלפני. שאנו חותרים לעצב. דרכנו הזינה את הפעולה הזאת, היות לה מקור אידיאי וכות-דחף ממש. הפעולה העצמאית של היחידים במאמצי שהרג-רם נתונה עדיין בחלקה הגדול לגורל תנאי מתחרת. תנועתנו חינכה את האדם לראות במעשה העצמאי של היחידים, בעליה, בארגון יציאות היחידים, בהגנה וכד' — את הממש היחיד הבטוח והגואל, את הממש שתוא היסוד להיווי כוחנו בארץ. על כן היתה גם מקור אנושי עיקרי שממנו שאבו כל ענפי הפעולה הזאת — ההפעלה, הבריחה, ההגנה — כוחות אדם לרוב. על תנועתנו בכל הארצות לגלות פעילות רבה בששום אלה, להקדיש להם כוחות רבים וממיטב הכוחות.

לבנין תנועת הנוער החלוצית

מתוך הרצאה במועצה העולמית של תנועת הנוער של הקיבוץ, אוגוסט 1958, בקיבוץ לחמי הנטאות

צעירה היא תנועתנו אבל לא חדשה. היא ממישבת רציפותה ההיסטורית של תנועתנו החלוצית בעשרות שנות קיומה לפני מלחמת העולם השנייה, במור המלחמה ולאחריה. מטענה הרחובי, האידיאי — כל מורשת הערכים והיצירה של תנועת הנוער החלוצית ושל הקיבוץ בארץ, ומעייני המוסרי למלחמות הדור: מלחמת התנועה החלוצית בצורך הנצחי ומלחמת היחידים על עצמאותם במלחמה.

דרכה של התנועה עוצבה וגובשה כל השנים מתוך הזדהות גמורה עם האידיאלים הציוניים-סוציאליסטיים וההתיישבותיים בדרך של התגשמות האישית החלוצית. ההגשמה האישית החלוצית היא סימן-היחיד של מהפכת הדור, היא הדגל והיא עדיין משימת החקופה. בכל מערכה על העתיד הציוני-סוציאליסטי היא היתה המבחן ליחיד ולדור ובה מקורי הכוח, אתה נקום או ניפול. כלום הדרך החלוצית, הדרך של

תגשמת אישית, של כן ובה מורדים בתריותם, בסביבתם, באורות הכר, בנחיות החיים, בקסם הקריירה — דרך זו שהיתה נלעגת, נתקפת על-ידי מציאות אידית, על-ידי תורים ומורים, על-ידי מוסדות, רבי ציבור וגבאי עם — כלום היתה דרך זו, אי-פעם, סוגה בשושנים? כלום היתה לדרך המלך? — יש המהמה מתחללים בה, ויש ויחידים בלבד צעדו בה בצעדים הכבד והעקשני, פעמים נישאו בה קולות הרועה ופעמים גשאו תלכים בה בודדים המוהים.

דרך התגשמה לכל יחיד — קל היה יותר להשליך את היחב על המדינה ומגנונה וכליה. אמרו: המדינה בכוחה המגי הענה את הכל, תפותר את הבניות והקשיים. חדשים לבקרים קמים מתבאבים בעם, כי אכן הם תור המתגנבות האישית והחלוצית — והכל ייעשה בממדים מאלכ"ה וכל תפקיד, כל משרה הנושאת את זו המדינה, כל אורח חיים עירוני, זעיר-בוהג, פקידותי — הועלו למעלת השליחות במקום התחייבות, במקום כיבוש השממה והספר וחייו הקומנוה. הגל האיגואיסטי, החמוג, הנס, הבו לכל אידיאל חלוצי, הגל של "אכל ושתה ועשת חיים", כובש את העושר ורוחק לפינה את התנועה החלוצית, מכביד ביותר את הנאי קיומה ומלחמתה. הרוקא בשנים אלה, כאשר התפקידים עודם זועקים לנושא החלוצי, לא גראה עדיין מחלף לתנועה החלוצית שיעשה במקומה את המעשה "הקטן", המומש ביד; שמשקלו הסגולי עולה על הגודלות והנצורות של פקידות ודיפלומאטיה. הכל סביב מצר לאידיאלים שלנו.

יש וברמה: מה עוד יש לאמוד ולא אמרו? מה עוד יש לשכנע, להרכיח את צרפת הדרך החלוצית, התגשמה האישית, את כוח הבנין והיצירה שבה? מה עוד נותר להגיד — ולא נאמר. בפרוזה ובשיר, במעשי החיים ובמאבקים תנועתיים? אבל למלעניים ולמתקפים, לזרקי המדה תבות, לסני האמונה ולפנתמי הגולל גם להם לא נותר עוד. מה להגיד. הכל כבר נאמר וכל תרופת-האלל שחועלו במשך השנים, שצריכות לבוא, כאילו, במקום התנועה החלוצית, במקום התגשמה האישית — אף הן בטן כבר הוכחה אפסותן.

אין תחליף לערכים החלוציים
תנועתנו תלך אל הגולה היחידית, אל העושר בכל התפוצות, בארצות הגולה השבעות והשלות כשגולה פרוש, היא תבוא במלוא הערכים החלוציים — ללא הסתר, ללא תחליפים. מדינת ישראל הנבנית, המבוי

חרת אויבים הוומים להשמדה — וקוקה להתעצמות מהירה, למתגברים בעם, וכורם גובר ותלך, וקוקה לעליה גדולה, למחות חלוצים מתי ישבים ומגניבים. לא נבוא להציע לנוער היהודי בידון במקום התגשמה החלוצית, קלובים ל"בילוי חברתי" במקום חובות של עליה, תמיכות, חיי קומנוה התגנה; אפילו לא לימוד עברית ומצוות דת — שזה עתה ענין "מדרדרי" ביותר — במקום הודות של ממש, בגוף ובגפש עם גורל העם היהודי, עם חובות המעשה למען הצלת העם, שהן חובות של עליה, יישום שמממות הארץ התגנה על גבולותיה. נבוא לנוער בדגלנו הפורש, המתנוסס מזה עשרות בשנים, הדגל אשר נשאוהו חברינו בכל עיר ועיירה בישראל ערב השואה, בקיבוצי התכשרה, בכיבוש העבודת הגופנית, בימי המרד בגישאות ובמלחמת השחרור בארץ, בישושי הספר ובתהאוויות-המגו, בקרבות ההגנה הפלמ"ח ובהתשיבות בעמק, ובה, בלב ועל חופי-שליים.

משום מה רוחת אשליה כי ככל שנמעיט בערכים ונפחית בתביעות התגשמה החלוצית — מרימים ראש אלה המשלמים ערכים לאשפותות. אך דגל מקופל איננו מגיים סביבו לוחמים ומגשימים. גם אם לא רבים עתה ההולכים בדרכנו — לא נירתע בשל כך. כבר ראינו מואת שקומץ חלוצי בתוך יהדות שלוחה "במרחוק", הוכיח שהוא ניחן בחוש להיספר — ויה יהודית יותר מאשר מנהגים נשואי-פנים; וקומץ חלוצים יכול להיות מתוחה-דרך ונותג בספינה היהודית הנטרפת.

דרשים לנו עשרות שליחים שילכו לארצות הגולה, לנוער היהודי, לחנו לארץ, להעמיק הכרתו היהודית והציונית אבל לא שליחים סטודנטים, לא פקידים — אלא אנשי התגשמה החלוצית שבאים מן השדה, מהעבודה, מהיצירה הקיבוצית, מישושי הספר; הנושאים עמדם אידיאל-שליחיים, דמות של חיים חדשים. דוקא אלה "המגודדים" בתכלית, הנושאים תורת-חיים מגובשת, יבאו נער למעשה חלוצי-התישבות. אולי לא ירבו ההולכים בראשית, אך הם יהיו כוח מושך לנוער. אחיהם יבואו העורים. ויתכן, כי דוקא בתוך המשבר העובד על הנוער בארצות השונות, משבר רוחני, נפשי ומוסרי — נוער ללא אלהים וללא אידיאל בלב — יש עתיד לפעולתו ויש סיכוי לאידיאל החיים שלנו שיהיה כוח מושך לנוער ומאיר דרך.

תנועתנו היא תנועה חלוצית לבנין הקיבוץ המאוחד, כבר בגולה, בתוך סניפי התנועה ותאיה — אנו שואפים לשוות לפעולתנו אופי אי-ישראלי, עברי, חיי הארץ, גופה, מציאות הבנין והתגשמה — צריכים למלא את תוכן התינוך והחיו של הסניף, של התא והחיוכי,

משה קליגר

לחיות בשליחות

מבחר דברים ורשימות

י' תשרי תרע"ד - י"א תמוז תשל"ח
10 באוקטובר 1913 - 16 ביולי 1978

יד טבנקין

הוצאת הקיבוץ המאוחד • תש"ם

רמת הנוב

מחיר 100
מחיר 100
מחיר 100
מחיר 100
מחיר 100